Kun-Szent-Márton, 1889. május 12. 20. szám. Harmadik évi folyam.

KUNSZENTMÁRTON és VIDÉKE

HELYI ÉS A TISZAZUG ÉRDEKEIT KÉPVISELŐ HETIKÖZLÖNY.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egy évre . . . . 4 forint.
Félévre. . . . . 2 forint.
Negyed évre . . . . 1 forint.

Szerkesztőség:
főtér, Némedy-testvérek házában.
Kiadóhivatal:
főtér, Szilárdfi Lilla házában.

HIRDETÉSEKRE NÉZVE:
a lap egy oldala 18 helyre van beosztva. Egy hely ára 90 kr. — Bélyegdíj külön 30 kr.

NYILTTÉRBEN
minden egyes sor közlése 30 kr
Kéziratok vissza nem adatnak.

Megjelen minden vasárnap.

Felelős szerkesztő:
BALGA LAJOS.

Egyes szám ára 8 krajczár.

A magtár-ügy.

E b lap legutóbbi számának hirrovatában már röviden jelezve volt a városi közgyűlés lefolyása s ebben a polgárokra, illetve azok létérdekeire rendkivül befolyással biró azon pont is, mely a városházi magtár bérbeadásának mikéntjéről szól.

Hogy egy magtár és egy város polgársága közt ily fulmináns összefüggés legyen, vagy lehessen, arról persze más vidéknek alig lehet tudomása, vagy fogalma; pedig ez a mi specialis viszonyaink közt mégis igy van.

Van a városnak ugyanis egy oly épülete, melyet a saját céljaira nem használ s mely már ember emlékezet óta magtárul használtatott, rendesen mások által, évenkint meghatározott bérért. Ez ideig még alig jutott eszébe valakinek, hogy ez a régi és város által hasznavehetetlen épület oly zajos, sőt heves képviselői gyülésre adjon okot, mint az legutóbb lefolyt; másrészt, hogy napjainkban a földmüvelő polgároknak létérdekét a bérbeadás alkalmával felmerült néhány, a város által figyelembe egyáltalán nem vehető — forintnyi differencia érintheti.

Városunk polgárságának tulnyomó része mezőgazdasággal foglalkozik, kikre nézve a termények értékesitése a legfőbb feladat. Mivel pedig nálunk más vidékiek által látogatott piac nincs, a megtermett anyag áruba bocsátható része pedig nem képes oly quantumot, hogy avval az ide messze fekvő nagyobb piacok felkereshetők volnának, kétségtelen, hogy az csakis a helyben lakozó kereskedőknek ad ható el.

A terményeknek ilyetén való értékesitésénél a kináló félre nagyon is lényegos az, ha a vevők száma mennél nagyobb, a kereslet mennél szilárdabb; a helybeli földmüvelésből élő polgároknak az válnék tehát előnyére, ha helyben mennél többen foglalkoznának az áruba bocsátott termények tömeges bevásárlásával.

Es mi történik?

A városi hatóság képviseleti gyülést hi egybe, melynek tárgysorozatába felvette a városházi magtár bérbevételére beérkezett ajánlatok tárgyalását is.

Városunkban ez ideig két gabna kereskedő lakott, a mi tekintve, hogy — ismételjük — városunk lakosságának tulnyomó része mezőgazdasággal foglalkozik s hogy nemcsak a fentebb érintett szilárd és több oldalu kereslet nem volt meg, de a kináló közönség egészen e két ur állná megszabott áron volt kénytelen terményét értékesiteni —: bizony eléggé csekély szám.

A beérkezett ajánlatok közül az egyik évi két —, a másik 300 frt évi bért hajlandó fizetni a városházi magtárért.

A város financiális érdekére nézve persze előnyösebbnek látszik, ha valamely épületet 100 frttal drágában a d h a t bérbe; de ez csak látszat; mert ez által igaz ugyan, hogy a városi pénztár 100 frt bevételi többlethez jut, de a lakosság a termények értékesitésénél továbbra már nem is két, hanem egészen egy ember önkényére lenne bizva s igy a város által bevételezett 100 frt ezerszeres árban volna megfizetve a termények árából élő közönség részéről.

El lett ez mondva minden féle variacióban a képviselő gyülésen, de haszontalanul, mert állt az alternativa:

ha a városi magtárt Kohn Zsigmondnak adjuk, a város 100 frtot veszit, de két gabna kereskedőnk lesz;

ha Kamplernek adjuk ki, a város 100 frttal több bért kap, de akkor a piacon egészen ő lesz az ur;

tehát ne adjuk ki a magtárt se Kóhnak, se Kamplernek, hanem bocsássuk árverés alá.

Ecce! Dilemma sem volt még ily obscurus módon megoldva soha; mert a magtárt a concuralók közül mégis csak egy veheti ki — még pedig esetleg a kinált összegnél jóval alacsonyabb áron, s a városban mégis csak egy gabnakereskedő marad.

Igy van a magtár és termelő közönség között meg az a viszony, melyről fentebb monnottuk, hogy a helyi vizsonyokat nem ismererők előtt ez nagyon is érthetlennek látszik; mert arra alig van kilátás, hogy ezt egy harmadik kereskedő vegye ki.

Mi volna tehát itt a teendő?

Nézetem szerint az, hogy az árverés most már akárhogy folyjon is le, a városi képviselő testületnek arra kell törekedni, hogy legalábbb ezt a két gabnakereskedőt megtartsa nálunk.

Hiszem is, hogy a testület a város jól felfogott érdekében néhány frtnyi különbözetet nem fog a polgárság zöme által busásban viszszafizettetni.

Kiváánjuk, hogy ugy legyen! **A. R.**

* Egészen osztjuk a czikkiró véleményét e részükről is hiszszük, hogy a képviselő testület az árverés megtörténte után is tekintettel lesz a város polgárainak érdekére.

Szerk.

Kossuth Lajos iparvédegylete.

E cim alatt Melháné Szaák Lujza asszony kiváló érdekű felolvasást tartott a mult héten a fővárosi iparoskörben. A felolvasás, mely élénken szemünk elé varázsolta az ébredés korszakának a magyar ipar fejlesztését célzó mozgalmait, érdekesen ismerteti Kossuth iparvédegyletének megalakulását és az általános felbuzdulást, mely különösen a nemzeti nyelv, a honi kelmék, a magyar ruházat és a magyar tánc kultuszában nyilatkozott.

Az érdekes felolvasásból közöljük a következőket:

Attól a perctől kezdve, hogy Kossuth kibontotta a védegylet zászlóját, semmi másra nem számitott, mint a magyar társadalomra s főleg a magyar hölgyekre.

Mint varázsütésre megszünt a magyar hölgyek hidegsége és közömbössége, mely eddig a nemzetiség és honiasság elkeseredett harcából ki volt zárva.

A magyar hölgyvilágnak a honi pártolásában kitűnő példát nyujtott a fenkölt lelkü nővérpár, Battyányi Lajosné és Károlyi Györgyné grófnők, a kik Kossuth első lelkes felléplése után az utcákon, szalonokban és szinházban oly ruhában, oly shawllal, oly hajbafont szalagokkal jelentek meg, a melyek Magyarországon készültek.

Mikor a védegylet keletkezett, a nők kék kartonra valának utalva — ez volt az egyetlen honi termék, Pesten alig volt kapható néhány egyszerü mintázásu magyar szalag, egyáltalán pedig nem volt lehető a pesti gazdag áruraktárakban semmi olyan holmi, mit a divatvilág izlésesnek mondhatott. És sem a hölgyvilág sem a férfivilág nem jött zavarba, kinyujtá kezét az egyszerü honi után s büszkélkedve tüntetett a hazai mellett. Mikor a férfivilág irányadó tagjai a magyar hölgyek szép példáját látták a honi karton felkarolásában, mintegy ostromolva türik ki a gácsi posztógyár pesti raktárait s boldognak érezte magát mindaz, a ki, ha mást nem kapott, hát honi darócposztóban jelenhetett meg.

A „Honderü" cimü divatlap, ezen üdvös jelenség növelése okából párisi képei helyett honi müvészek képeit kezdé megjelenitni hasábjain. Eletképek szerkesztője pedig a védegyleti táncvigalmakban résztvevők számára Tóth Gáspár hires pesti férfiruha szabó és Kesztessy Sámuel keresett pesti női szabász utasitása szerint magyaros szabásu szinezett divatképeket adott mellékletül, melyek diszruha ábrázolatai, festői csoportositásai, mai ünnepélyes alkalmak idején mintául szolgálhatnának a magyar ruhastil tekintetében. Budapesten és az ország több vidékein magánosok és részvényesek gyárakat alapitottak a védegyleti szükségek fedezésére.

A védegyleti eszme ellen nyiltan sehol sem volt észlelhető támadás a társadalomban, pedig hát hogy e kérdés nagyon belenyult a

társas élet rétegeibe, azt sejteti a győri városi polgárőrség esete, melyben a fiatalság a védegyleti eszméből kiindulólag azt kívánta, hogy magyarrá tétessék a felszerelés és vezényszó. Miután pedig ezt nem sikerült az idősebbek ellenében kivinni, az őrség magyar érzelmű tagjai kiváltak a sorból s egy magyar polgári őrhadat szerveztek. A győri magyar őrségnek szakolcai posztóból készült világoskék attilája, veres csákója, veres magyar szabásu sujtásos nadrágja, valóban festői kinézéssel birt hadsoruk, mig az előbbi ugyneve zett német őrség szintén frakkot nem mert szabatni, sötétzöld attilát, fekete csákót és szürke pantallon nadrágot szabatott. Kiderülvén ezen őrség felől az, hogy külföldi kelmét használt, s hogy öltönye csinosságra nézve nem hasonlitható a magyar őrhadhoz — népszerüsége nagyon alá szállt, s a ki csak tehette, átlépett a magyar őrhadba. Es nemcsak itt, de országszerte ily tünetekkel találkozunk. Általánosult azon vélemény, hogy bár alárendelt dolog az öltöny, mégis a nemzetiségnek ismertető jele és része levén, nagy fontossággal bir, s nélküle nyilvános helyen, vagy ünnepies alkalommal megjelenni egyáltalán nem illik.

A hirlapok szüntelen élesztgették a nemzeti fényt s maró gunnyal tiporták le az idegenszerűt.

A szintársulatok legkedveltebb darabjává országszerte Vahott Védegylet cimü alkalmi szinmüve lőn, melyben rendszerint egy-egy jobb előadásáról ösmert színész Petőfi védegyleti dalát szokta nyilt jelenetben elszavalni.

A hazai ipar kelendőségе előmozditása végett alakult iparvédegylet 1845. évi november 17-én tartá első közgyülését Pestmegye nagy termében, mely termet 138 nemzeti szinü lobogó ékesité, melyeken ugyanannyi számu vidéki védegylet nevei valának aranybetűkkel felirva. Középütt pedig az elnöki szék állott trónos menyezettel a gyáripar és müipar jelképeiből összeállitott jelképies állvány felett egy óriási, nemzeti szinü zászló szárnyai lengtek. Az elnöki széket gróf Bat'yányi Kázmér foglalta el, a kit palotája előtt előző estve a honi ipar lelkes pártfogói égő fáklyákkal, zeneszóval s nemzeti zászlókkal leptek meg és ünnepies szónoklatokkal üdvözlének. Miután az éljenzés lecsillapult, gróf Battyányi Kázmér az éljenzés és méltatván szebbnél szebb eszmék keretében a honi ipar előhala dását és annak örvendetes eredményeit. A gyülés bevégzése után a jelenlevők előbbkelő része a Horváthkerti szinkörbe hajtatott, melynek szintén nemzeti zászlókkal, iparos jelképekkel és Bathyányi Kázmér arcképével volt földiszitett helyiségében, mintegy 400 résztvevő által fényes lakoma tartatott. Ez alkalommal kivált azon férfiak és hölgyek egészségeért emeltek poharat a szónokok, kik a honi iparpártolásban kitüntek. Mint a megerősült visszhang, ugy röppent vissza az asztalnál ülő 400 éljenzés felkiáltása azon ezrek ajkairól, kik a páholyokban és karzatokon zsufolódtak egybe s onnan néztek meghatva a szivemelő látványt, mely előtárult, midőn Morelli zenekarának idegenszerű dallamait elhallgattatva, Egressy Béni magyar zenekara diadalt aratott művészi játékával. Hogy pedig az itélet nem pillanatnyi mámor idézte elő, tanusitja az, miszerint két nap mulva ugyancsak a szinkörben tartott honi bál alkalmával Morelli réztrombitás zenekarának hidegen hagyták a táncolókat, de azok erős óvációk közt a nyitánykeringőt nehány ütem elhangzása után félbenhagyták és csárdást kezdettek, melyet a hires csárdás táncos: Besze János gróf Károlyinénval járt el, mit a grófnő elmondhatlan kellemmel tudott lejteni. Ez ünnepies nyitányon kivül nagy és kellemes hatást eredményezett Rózsavölgyi Márk „Iparvédő“ cimü népies magyar dala, melyet Battyány Antónia és Károlyi Karolina grófnőknek ajánlott fel, mint a honi ipar leglelkesebb pártolóinak. Az örömünnep befejezéseül előkelő ifjakból és hölgyekből álló csoportozat bemutatá Veszter Sándor ez alkalomra szerzet „Magyar társalgó tánc“-át, mely táncban kifejlődő festői csoportozatok leghivebb kinyomatát képezék azon örök igazságnak, hogy „sirva vigad a magyar.“ A jelenlevők örege ifja egyaránt magyaros szabásu öltönyt viselt.

A régi nemzeti öltözetek mintegy sirjokból látszottak előjönni. Alapjuk olyan volt, mint azokat ős atyáink viseltek, de a 19 ik század izlésének szépítésével. Az ünnepély emléke állandósitása végett a rendezőség két ujdonságot osztatott ki a jelenlevők közt és pedig a hölgyek körében finom honi zsebkendőt, melybe a megajándékozottak nem csekély meglepetésére Deák, Kossuth, Batthyányi, Klauzál stb. honfiak arcképe volt rá nyomtatva, a férfiak közt Kossuth, Batthyányi, Deák, Zrinyi, Rákóczi stb. arcképpel ellátott honi szivarokat osztogattak ki, mely képek alatt arany betükben ragyogtt elő a bálozók jelszava: „Védjük az ipart!“

A felolvasó még sok érdekes dolgot mondott el az ipar-védegylet történetéről s a nemzeti mozgalom elterjedéséről. A hallgatóság felismerte a ismertetett szomoru korszaknak a jelen korszakkal való rokonságát s különös figyelemmel kisérte azt a párhuzamot, melyet a felolvasó a két korszak jelenségei között vont. Végül élénken megéljenezte.

„E.“

Miért kell szellőztetni lakószobáinkat?

A hol többen laknak együtt: ott a levegő megromlik s mérgezést idéz elő, ha csak folytonosan nem változtatjuk vagy meg nem ujitjuk. Ha a szobát, melyben laknak kellőleg nem szellőztetjük, levegőnk a folytonos kilehelés folytán tultömetik szénsavval. Ami a testből kiválodik, ha a tüdőn keresztül ujra beszivjuk, mérregé változik. Ezért oly kiváló fontosságu a tiszta szobai — lég. A kevés tápanyagot magában foglaló tápszer korán sem oly káros hatásu, korán sincs oly ártalmas az egészségre, mint a rossz levegő. Nagyon fontos tehát tudnunk, hogy mekkora legyen a légcsere, hogy lakószobáink levegője szagtalan maradjon, megtartsa tisztaságát. Igen kevés embernek van arról helyes fogalma és sok idő kell még ahhoz mig az alsóbb néposztály nemcsak azt fogja

TÁRCZA.

Emlékkönyv-versek.

— Megsorolt hölgyek számára.* —

Antal.

Antal neve visszafelé
Igy esik ki: latnA;
Hej, tudom, ha pénze volna,
Jó nagyot mulatna.

Aladár.

Kedvesét az Aladár
Igy szólitja: „Madaram“;
A leányka ötet meg
Bizalmasan: „Szamaram.“
Valjon kinek van igaza?
Mindkettőnek. Ugy igaz a!
Aladár
A madár
Nem neked fütyürész már.

Árpád.

Hallja néném! Az uram
Eladta az árpát,
S hogy az árát ellumpolta,
Jött csak haza Árpád.

Áron.

Bőrrel kereskedik a szidó Áron,
El is indult egy görhes szamáron;
De a szamár fenn akadt a sáron
Igy hát Áron nem volt a vásáron.

Balázs.

Ha elfárad a jobb kéz,
Akkor a bal áz.
Olelésben is igy van,
Ugy e, jó Balázs!?

Bálint.

Készülődj! A bál int!
El ne késünk, Bálint!

Béla.

A birgék hasztregében
Hogy mi vagyon? Bél a!
Hogy ha kolbásznak megöltik,
Szereti a Béla.

Czirjék.

Denczöld a gyereket
Czirjék!
O sem evett, sem a
Czirkék.

Döme.

Szárnyasokkal kereskedett
Felesége Dömének;
Megbetegült a feleség
Sovány ludat tömének.
Pedig bis a ludgágogás
Nem valami szép ének;
Káromkodik is eleget,
Vége az örömének.

Ede.

Fogfájásban nagyon sokat szenvede,
Az a hosszu, langaléta, vén Ede,
Elmulik a fogfájása,
Ha én lesszek élettársa;
Próbálja meg! Majd meglássa!

Elek.

Hurka, kolbász megettelek,
Nem tudom, majd mit szól Elek!

Endre.

Haragszom én kendre,
Élhetetlen vendre,
Ha csókolja Endre,
Utasitsa rendre.

Frigyes.

Aki frigyre lép, az frigyes,
Legyünk mi is azok, Frigyes.

Gábor.

Megcsibálták, jól eldögönyöszték
Szeretőmet, a pincér Gábort;
Est nagyon helyesen cselekedték,
Minek is viszete meg a bort!

Gáspár.

Milyen boldog minden más pár
Csak minekünk cu-pass, Gáspár.

Gellért.

Nem tartok több zsellért,
Kedvesem lett Gellért;
Nincs annyi kincs melyért
Odaadna Gellért.

Hugó.

Ballerinának a sugó,
Az, a mi énnekem Hugó.

Imre.

Nem találok rimre,
A nevéhez, Imre.

Incze.

Üres lett a pince
Felénk se jött Ince;
Tele lett a pince,
Megint itt van Ince.

Iván.

Nagyokat és gyakran iván,
Megpityókosodott Iván.

Izidor.

Elszeretni akar engem
Izidor;
Nem lehet, mert nincs szebben
Izé! D'ore.

József.

Szeretem a Jóskát,
Jóska meg a sóskát;
Jó is az a sóska,
De még jobb a Jóska.

Jenő.

Jön a diesö firma,
Kiáltunk: „Éljen ő!“
Azt gondoltam meghalt,
Pedig még él Jenő,

* Válaszul Calipsonak. Cleopatra,

tudni, hogy szellőztetni szükséges, hanem azt is, hogy mennyi ideig és mily erősen kell szellőztetni. Fájdalom, hogy sokan vannak még most is, kik elegendőnek vélik ama levegő bejutását, mely az ajtó és ablok nyílásokon át történik; nem jut eszébe senkinek utánna járni, hogy vajon elegendő-e a levegő megujulása.

Még nem sok idővel ezelőtt maguk a szaktudósok sem voltak egészen tisztában a szükséges légcsere mennyiségét illetőleg; csak a hosszas észlelések adtak a felől fölvilágositást, hogy egy embernek naponként és óránként lakásul szolgáló helyiségében mennyi friss levegő bebocsátására van szükség. Ma már tudjuk, minden tizennégy évet meghaladott egyénnek kétszáz köbméternyi levegőre van szüksége zárt helyen, hogy huszonnégy órára jó levegőt szivhasson be. Ha kisebb térségü a szoba melyben alszik, elébb utóbb meg fogja érezni a jó levegő hiányát. Oly hamar megromlik a levegő, hogy zárt helyen tanácsos azt ujal cserélni föl.

Zárjunk csak el egy egeret üvegbura alá, sajátleheletének ujra beszivásacsakhamar megöli. Zárjunk el egy embert, ugy hogy tiszta levegő ne jusson hozzá, hasonló módon fogja életét bevégezni. Mikor a zzabadsághare szerencsétlen lezajlása után az orosz hadsereg rabolva pusztitott egy nagy városunkban, négy ifju nő egy szük pincében menekült, magokra zárták az ajtót s két nap mulva halva találták meg őket. Sokan azt hitték, hogy a félelem okozta halálokat. Korán sem, mert kellet halniok miután tiszta levegő nem férkőzhetett be hozzájok. Miért hal meg Magyarországon a gyermekek felénél tökb öt éves korág? Azért. mert a tul tömöt szük lakásokban a csekély menyiségü levegőt csak hamar elfogyaszák előlük, fokoza elhalálozásukat az anyák ama „jó szokásai,“ hogy a szobában mely annélkül is szük alacsony — négy öt láb magas banya kemencét készitetnek, vagy maguk, ahogy ugy, készitenek, melyet fütésre használnak; ehhez ragasztják a kandallót, a fózés és világitás helyét, melyen sok helyen vizes forgácsot, nyers fűzfát szoktak szárítani. A gazdaasszony a szobában szokta aprómarháit, sertéseit etetni, sőt még az ujdon ellett borjut is befogadja társaságukba. A kemence körül szárad a mosott ruha, néha még a hordóban préselt káposzta is ott kél és savanyodik. Gondoljuk még ehhez a szoba gyakori füstjét, a szellőztetés teljes mellőzését: képzeletünk lehet a szobai légnek egészséges voltáról.

A jó levegő hiánya miatt sokkal több ember veszitette már életét, mint a rossz élelmezés s még rosszabb gondozás által. Humboldt egy tengerész esetét emliti föl, ki már haldoklott egy elzárt hajószobában. Társai kihuzták a szabad levegőre, hogy Isten szép ege alatt halhasson meg; s a szerencsétlen kevéssel kivonoltatása után jobban lett, a tiszta — élenydus — lég meggyógyitotta.

Az embereknek régente meg kellett volna fuladni a rosz, szennyessé és büzössé vált levegőben, ha lakásaikban szükséges légcsere bejutása egyedül csak saját belátásuktól függött volna.

Szerencse azonban a természet segitségünkre jött. Lakásaink szellőztetése bizonyos mértékben a magunk közreműködése nélkül is folyvást történik, nemcsak az ajtó és ablakok kinyitásakor, hanem a falak likacsain át is folyton hatol be tiszta levegő a házakba, ugy hogy csukott ablakok s ajtók mellett mindig vágyik a szoba levegője a külső tiszta levegővel.

A szellőztetést ablak kinyisása által szokták előmozditani különösen előnyös ha ajtót és ablakot egyszerre nyitunk fel; ez által kétszerte, sőt háromszorta nagyobbá tehetjük az átáramló levegő mennyiségét. Ily esetben az egyik nyilason be fog nyomulni a külső levegő mig a másikon könnyen és gyorsan elszál a szobalég; egyetlen perc alatt igy jobban kiszellőződik a szoba, mintha csupán az ablakot tartjuk nyitva akár óra hosszont. Az ablakok segitségével tehát mindenféle viszonyok között igen jól lehet szellőztetni a magán lakásokat.

Mindamellett mégis nagy kár, hogy épen ott, hol legnagyobb szükség volna a szellőztetésre — a szegényebb osztály lakásaiban — azok félnek legjobban a szellőztetés eme jó módjától. Mihelyt kivül egy kissé melegebb a légkör, jobban félnek a nyitott ablak vagy ajtótól, mint talán a most oly annyira és sokszor fenyegető árvizitől; a fűtő anyag itentelen pocséklásának tekintenék, ha valakinek eszébe jutna, hogy jó is volna a szobát kiszellőztetni; az ajtót és szembe levő ablakot nehány percig nyitva hagyni olyankor, mikor fűteni kell. Az igy gondolkozó ember inkább megfulad szobája gőzös, szenyes levegőjében, minthogy elszánná magát arra, hogy a „meleget kieressze.“ Szerencse ha kitört ablak imitt-amott hiányossága, az ajtók és ablakok rosszul illeszkedése stb. segitenek a tudatlanságon s a hibát némileg jóvá teszik.

Nem lehet eléggé lelkükre kötni, hogy lakószobáikatlegalább napjában egyszer hanem többször, az ajtó és ablak kinyitása által szellőztetni kell még téli időben is. A mivel több fűtőanyag szükségeltetik, az bőven kárpotolva lesz az egészség megóvása által

Nem lehet velők elhitetni, hogy azon ember, ki romlott szobai levegőben tartózkodik elhalványul, elgyengül, étvágya egyre fogy s teste pedig elsorványodik. Szóval a romlott szobai levegő a leglassubb, de legbiztosabb méreg az emberek egészségére nézve, mig a tiszta levegő a leghathatósabb gyógyszer minden betegség ellen.

Középosztályaink már tisztában vannak ezzel. De az alsóbb néposztálynál sok kivánni való maradt még fenn. Itt még nem sokat adnak az egészségügy következményeire.

Kása Károly.

Helyi és vidéki hirek.

— **Főispáni kinevezés.** A király megyénk főispánjává Ujfalussy Sándor kamarást és Szatmármegye alispánját nevezte ki. Az erre vonatkozó legfelsőbb késéirat, melyet a hivatalos lap f. hó 7-iki száma közöl, igy hangzik: „A belügyminiszterium ideiglenes vezetésével megbizott kösmunka- és közlekedési magyar ministerem előterjesztésére: Ujfalussy Sándor kamarást és Szatmármegye alispánját Jász-Nagykun-Szolnok vármegye főispánjává nevesem ki.“ Kelt Schönbrunnban, 1889. évi május hó 3-án. Ferencz József, s. k. Baross Gábor, s. k.

János.

Ha ropog a bankó,
Remeg érte Jankó
H'jába remegsz Jankó,
Enyém lesz a bankó.

Kálmán.

Mosolyogsz a mások álmán
S egész éjjel hortyogsz, Kálmán.

Károly.

Bizony, bizony kár oly
Sokat inni, Károly!

Kelemen.

A jó ó bort hidegen,
A pogácsát melegen
Szereti a Kelemen.

Kázmér.

Gieb ein Stückchen Kas mér,
Jó barátom, Kázmér.

Lajos.

A saláta olajos;
Igy szereted, ob, Lajos?
Nem igy szereted Lajos?
Segiteni már bajos.

László.

Városházán leng a zászló,
Meg is bámulja azt László;
Tátott szájjal nézegette,
Lánczhordotta teremtette
És ugy járt, mint Tóbiás,
Csak a helyszeet volt más.

Lénárd.

Lénárdnak a ló árt
Nem is lassa Lénárd.

Manó.

Bizony sokszor mondom
Vigyen el a manó,
Oly ostoba vagy te,
Szivem kincse, Manó.

Menyhért.

Ne kunyerálj pénzért,
Tudod, hogy nincs, Menyhért.

Mihály.

A tehenünk riska,
Tehenestünk Miska;
Ha hasnár riska,
Megfeji a Miska.

Náczi.

Az a fogház vácsi,
Hol üldögél Náczi.

Ottó.

Ugyis elég pénszemben áll
Évenkint a lutri, lottó,
Ne kunérosz mindég rajtam,
Nem adok! Elmehetsz, Ottó.

Orbán.

Piros virág van az orrán,
Magácskának kedves Orbán.
Nem lenne virág az orrán,
Feleége lennék, Orbán.

Ödön.

Kövér mint a sziros bödön,
Szép szeretőm, vastag Ödön.
Ha már át nem látsz a ködön,
Gyászt ne viselj a körmödön.

Pál.

Hogy uram a mezőn kapál,
Megtisentem azt neked, Pál,
S amig szegény ott kinn kapál
Együtt töltjük az időt, Pál.

Péter.

Hogy hát milyen magas
Szeretőm, a Péter?
Megmondhatom, édes:
Az bis másfél méter.

Róbert.

Csináltam erróbert,
Te veled jó Róbert
Elutöd a Róbert,
S nem essed a kósert.

Sándor

Jó hangja van a Sándornak,
Beilllenék jó kánternak.

Ugyis örül ő a tornak,
Kivált ha a mustok fornak.

Tamás.

Szegény uram, Tamás,
Mindig csak árkot ás,
Pénze nincs egy rakás
Azért szeretőm más.

Tivadar.

Ugyan mond meg, ki hadar?
Legjobban a Tivadar.

Ubald.

„Hast du Irma geküsst?
— U! Bald!
Hej de nagyot hasudas, fiam
Ubald.

Vazul.

Ma köszünk a vizsony
Valaha meglasul,
Te lész annak oka,
Nem pedig én, Vazul.

Vendel.

Ámbátor a marhák pátronusa Vendel,
De te a ruhádat mindazért ne kend el;
Mert a ruha drága, pláne, ha nem pendel,
Hallod-e ezt kincsem, kopasz fejü Vendel?

Vincze.

Szeretem a pincét,
Jobban a tartalmát,
Még jobban a Vincét,
Ki azért vett almát!

Zoltán.

Engem utánsol tán?
Hagyj fel vele, Zoltán.

Zsigmond.

Nyilvánosan megcsókolni is
Sick? Mondd?
Ezt máskor csak itthon tedd,
Zsigmond.

Cleopatra.

—

— **Az uj halászati törvény** május 1-én életbe lépett. Midőn ezen fontos tényt jelezzük, egyszersmind tudatjuk, hogy az uj törvény értelmében a halászat csakis halászjegy mellett van megengedve, s mindazok, akik akár halászati joggal birnak, akár halászatot bérelnek, ugy a maguk, mint segédmunkásaik részére halászjegyet tartoznak váltani. — Mihestartás végett megemlitjük, hogy a halászok ügyelni tartoznak arra is, működésők által a hajózás, tutajozás, vagy tausztatás ne akadályoztassék, a hajóut, avagy kiméleti tér megjelölésére szolgáló táblák, vagy egyébb jelek helyeikről el ne mozditassanak. — Mesterséges haltenyésztés céljából a halak és rákok tilalmi időszak alatt a megállapitott méreteken alul is kifoghatók, de csakis a kapitányi hivatalnál benyuitott kérvény, illetőleg erre nyert engedély alapján. Zártvizekből halfajok és rákok a tilalmi idő és a méretekre való tekintet nélkül, bármikor kifoghatók és szállithatók, ha a szállitók és eladók származásukat minden egyes esetben a község elöljárósága által szabályosan kiállitott bizonyitványnyal igazolják. — Nyilt vizekből származó oly halak és rákok, melyeknek fogása bizonyos időben tilalom alá esik, amennyiben törvényes mértékekkel birnak, a tilalmi időszak alatt csak azon esetben szállithatók, vagy árusithatók el, ha a tulajdonos azok származását és a tilalmi idő előtti fogását minden egyes esetben község elöljárósági bizonyitvánnyal igazolja. — A községi bizonyitványok bélyegmentesek, s mindig azon község elöljárósága illetékes, amelynek területén a halak, vagy rákok kifogattak. — Fogási tilalmak. Tilos: — a) a halikra szedés a halászatra jogositott engedélye nélkül, — b) minden oly fogóeszköz, pl. hálók, kosarak, varsák, továbbá minden oly készülékek használata, a melyek nyilásai (szemei) nedves állapotban mérve 4 cmeternél szükebbek, vagy alacsonyabbak, — c) minden állandó halfogó készülék (rekesz, kosár, zárháló) alkalmazása, mely közönséges vizállás mellett a parttól derékszögben mérve, a vizfolyás felénél többet elzár, — d) több állandó készülék, vagy (eresztő háló) használat, ha egymástól legalább 50 cmtr. távolságra nincsenek, — e) halakat elkábitó, megmérgező és robbanó szerek (maszlag, oltatlan mész, méregfü, dinamyt) használata, — f) az éjjeli halászat napnyugtától napkeletéig, — g) gátaktól, zsilipektől, halépcsőktől és egyébb vizi műépitményektől 30 mtrnyire fölfelé, vagy lefelé horog kivételével halászni, — h) vizeket a bennük levő halak kifogása céljából szakaszonkint (duga), vagy egészben lecsapolni, vagy ugynevezett bányákban elfogni. A további rendelkezéseket lapunk jövő számában hozzuk.

— **A Polgári olvasó egylet** által mult hó 26-ikára kitüzött közgyülés a tagok részvétlenségénél fogva megtartható nem lévén, a közgyülés mai napon dé után 3 órakor fog az egylet helyiségében megtartani. Tekintettel arra, hogy ezen gyülésnek egyszersmind az ujjáalakulás is célja — továbbá hogy több igen fontos elintézni váló van — felhivjuk a tagok figyelmét — hogy azon minél számosabban sziveskedjenek megjelenni, mert az egylet alapszabályok értelmében, tekintet nélkül a számra — a gyülés határozatképes lesz.

— **Örömmel értesültünk** hogy varosunk szülötte Tóth Mátyás, ki a pécsi postai kerületben alkalmazott fogalmazó gyakornok — a napokban az államtudományi vizsgát szép sikerrel tette le. Gratulálunk; s szerencsét kivánunk további haladásához.

— **Országos vásárunk.** f hó 19-ikén és a következő napon fog megtartatni.

— **Vettük a következő sorokat**: Tekintetes szerkesztő ur! Bizva abba — hogy minden közérdekü felszóllalásnak b. lapjában tért engedni szives, bátorkodom társaim nevében egy pár sort irni. Mi pusztamesterszállási birtokosok ezelőtt a szükségnél fogva kényszerülten kérelmeztük a következőket, hogy a legelőre egy kutat ásassanak. Igaz — hogy közbirtokosság ezt nem tagadta meg. Ásatott is de nincs benne köszönet. Mi szükségünk van nekünk szivattyus kutra amelyen oly nehézséggel és lassan jön a viz — hogy a jószág nagy nehezen jut egy kis vizhez?! Szivesen felcseréljük és megengedjük hogy ez a szivattyus készülék diszitse bent a várost — de nekünk a helyett alkalmas, a czélnak megfelelő kutat ásassanak — mert ez igy nagyon nagy baj mindnyájunkra. Kérjük közbirtokosságot, hogy vizsgálja meg a dolgot és annak utána mihamar intézkedjék. „Több mesterszállási gazda.“

— **Idők jele.** Nemrégiben egy vándorszinész kerserveivel egy néhány forintocskát szedett össze városunkban és utnak indult személyzetével — mely rajta kivül két nőből állott. Utjuk őket Öcsödön át Puszta Mesterszállásra vezérelte — hol is az ugynevezett „feketehalmi csárdában“ disszelőadást rendeztek. Szinrekerült: „Bánk bán“ mely opera is dráma és szóval minden volt. Elképzelhető, hogy hány müpártoló lehetett jelen az előadáson — mikor 20 — 10 és 5 kros belépti dijak mellett a társulat 9 frt bevételt tudott produkálni — amiből kiadás nem volt semmi. Miután a társulat — ugy személyzeténél fogva bizonytalanságnak magát ki nem tehette — a nagy jövedelemmel másnap tovább állott, valószinü, a Csorba pusztára. Mondja azután valaki, hogy Mesterszállása nem élvez.

— **Kézrekerült tolvajok.** Mint a „Szentesi Lap“-ból olvassuk — az ottani csendőrség egy tolvaj társaságot fogott el, melyek főbb tagjai Gál József és Csákó. Ezek már mint négy éve üzik folytonosan a tolvajlást. A többek között amint ők vallják — városunk határába is elvetődtek és 1887 év őszén amint igy portyáztak, egy embernek (megnevezni nem tudták) tanyájáról 2 hizott sertést hajtottak el — s azt el is adták Orosházán; ugyancsak az emlitett időben Szabó Imre tanyájáról 6 darab disznót 8 fiával hajtottak el — amit részben Orosházán és Szentesen eladtak természetesen potom áron és passzus nélkül — részben pedig saját céljaikra használták fel. Ez utóbbi tolvajlásban Csákónak felesége is bünrészes amennyiben tudomással birt arról, hogy a sertések honnan s mily módon kerültek férje birtokába. A tolvaj társaság most fogva van Szentesen és várja méltó büntetését.

— **Melyik órájában a napnak legerősebb az ember?** Ezen kérdésre a legtöbben azt válaszolják, hogy kora reggel a felkelés után. Egy német tudós dr. Buch az ugynevezett dynamometer (erőmérő) segélyével megállapitotta, hogy az ember kora reggel, midőn az ágyat elhagyja — a leggyengébb. Az izomerő a reggeli után jelentékenyen emelkedik, de az ebéd után éri el tetőpontját. Erre ismét néhány óráig alább száll, de este felé ujra emelkedik az erő, mig végre egész reggelig lankad. Az izomerő két legnagyobb ellensége a lustaság és a tulerőltetés. Izzadás a dolgozásnál tetemesen gyengiti az izmokat. Miután a legszorgalmasabb emberek kelnek fel legkorábban, hogy a reggeli órákat felhasználják, ezeknek, különösen, ha testi megerőltetéssel járó munkát végeznek, igen ajánlatos, hogy azonnal tápláló reggelit fogyaszszanak el. Szóval az ember is olyan mint a gőzgép — tüzelésre azaz táplálkozásra van szüksége, hogy izomereje fokozódjék.

— **Mosónők versenye.** Genfben érdekes verseny volt a napokban. — Több száz mosóné gyürkőzött neki és derekasan hozzálátott a mosáshoz. Több ezer főből álló közönség volt tanuja a nemzetközi mosakodásnak. Mintha nem is asszonyi kezek, hanem valami gép karjai dolgoztak volna, ugy eredt neki a munka — Kimondhatatlan gyorsasággal beáztatták, megszappanozták, kicsavarták a szennyeseket s csakhamar meg volt téve minden szükséges procedura. Hat perc mulva már vége volt az érdekes versenyek, mert ez idő alatt Lefévre kisasszony, tizenkilenc éves párisi mosónő, már tisztára mosta a szenyesét. Ő lett a nyertes, ő kapta az első nagy dijat. A felette érdes versenyt 1500 teritékü bankett követte, melyen számos felköszöntő mondatott a nap hősnőjére, Lefévre kisasszonyra.

— **Magyar községi biróból — herceg.** Érdekes esetet közöl a Kikindai Közlöny: A N.-Kikinda közelében levő Mokrin községben ugyanis jelenleg Sorgó Antal az elöljáró, ki nemrég Dalmáciában, Gravosában egy családi hitbizomány örököse lett. Dalmáciában ugyanis mely tudvalevőleg előbb a magyar király, majd a Velence-köztársaság, utóbb a török fenhatóság alatt állott s most tényleg Ausztriához tartozik, több kisebb aristokratikus szervezetü köztársaság állott fenn, hol a főbb aristokrata családok befolyások fentartása céljából máig is fennáló hitbizományokat alakitottak. Ragusában ősi idő óta igen tekintélyes család volt a Biaggó de Sorgó. E család feje hercegi czimet, a legközelebbi rokon pedig a conte, grófi cim viselésére jogosult. Sorgó Antal állitólag most feje lett a családnak és ennélfogva a biró urból herceg lett.

Hirdetmény.

A körös-tisza-marosi ármentesitő és belvizszabályozó társulat kunszentmárton—mindszenti szakaszának gátjain a **luczerna kaszáló** és **fütermés** a helyszinén, 200 méteres szakaszokban, nyilvános árverés mellett a legtöbbet igérőnek, azonnal leendő készpénz fizetés mellett, **f. évi május hó 16., 17. és 19-ik napjain** bizottságilag haszonbérbe fog adatni.

Az eladás sorrendje a következő:

1. **Május 16-án,** csütörtökön reggel 9 órakor a Szegfű csárdánál kezdve, délig a kurcatorkolati őrházig; délután 2 órakor folytatva, a szegvári határig.

2. **Május 17-én** az öcsödi határnál kezdve, délig a tűzkövesi őrházig; délután 2 órakor ezen őrháztól a teési magas partig terjedő gátszakaszon.

3. **Május 19-én,** azaz vasárnap délután 3 órakor a szegvári határnál kezdve, onnan a kucori őrházig.

Bérleni szándékozók ezen árverésre azzal hivatnak meg, hogy az árverés a váltott szakaszokon egész évi kaszálásra terjed ki, magtermelés kizárásával.

Szentes, 1889. május 9-én.

SIMA FERENCZ,
szakasz-igazgató.

SIMA FERENCZ KÖNYVNYOMDÁJA

KUN-SZENT-MÁRTONBAN.

Elvállal minden, a

könyvnyomdászat

körébe vágó munkákat, ugymint: diszes számlák, jegyzékek és tudósitó levelek, eljegyziési és esketési kártyák, izléses meghivók és tánczrendek, étlapok, városi és községi hivatalos nyomtatványok, árjegyzékek, cim-, asztal és névjegyek, gyászlapok, táblás kimutatások, időszaki és folyóiratok, hirlapok, művek, diszes kivitelű szalagaranyozások, ipar- és kereskedelmi körlevelek, ügyvédi és irodai nyomtatványok, levélpapirok és boritékok czégnyomással, falragaszok stb. stb. — minden szin- és nagyságban, gyorsan, pontosan és a lehető legjutányosabb áron.

„KUN-SZENT-MÁRTON ÉS VIDÉKE“

czimü, helyi és a Tiszazug érdekeit képviselő vegyestartalmu hetiközlönyre **előfizetések** elfogadtatnak, **hirdetések** felvétetnek.

Kun-Szent-Márton, 1888. Nyomatott a kiadótulajdonos Sima Ferenc könyvnyomdájában.